

18. 1. 2013

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Odmítnutí insolvenčního návrhu - Jak tomu zabránit?

K odmítnutí klasické žaloby soudem dochází spíše výjimečně, což však nelze říci o odmítání insolvenčních návrhů. Nahlédnutím do insolvenčního rejstříku lze zjistit, že každý pracovní den soudy odmítnou v průměru 20 insolvenčních návrhů, což je 100 návrhů za týden, 400 za měsíc, tedy přibližně 5 000 ročně.

Když podá nekvalifikovaný insolvenční návrh fyzická osoba, která se nachází v tak žalostné ekonomické situaci, že si nemůže dovolit najmout specialistu, lze to pochopit. Pokud je však návrhovatelem firma a návrh připraví právník, lze omluvit odmítnutí insolvenčního návrhu pro jeho vady jen stěží. Takových insolvenčních návrhů je ale bohužel více než dost.

Odmítnutí insolvenčního návrhu je přitom procesní rozhodnutí soudu, které je vydáno jen z důvodu formálních vad.[1] Řízení o podaném insolvenčním návrhu skončí bez toho, aby byl věcně projednán.

Zákon stanoví obligatorně náležitosti insolvenčního návrhu a podává velmi podrobný „návod“, jak by měl insolvenční návrh vypadat.[2] Přesto někteří návrhové nepřistupují k sepisu insolvenčního návrhu s takovou vážností, jakou si zaslouží a sami se neuváženě vystavují riziku náhrady škody, způsobené odmítnutým insolvenčním návrhem. Každý insolvenční návrh omezuje dlužníka.[3] Zákonná omezení mohou poškodit nejen dlužníka ale i třetí osoby (obchodní partnery dlužníka). Snad jen krátká lhůta pro odmítnutí insolvenčního návrhu soudem alespoň částečně toto riziko eliminuje.[4] Odpovědnost za škodu nebo jinou újmu v každém případě nese insolvenční návrhové, který inicioval podání odmítnutého insolvenčního návrhu, pokud dlužníku nebo věřiteli vznikla škoda zahájením insolvenčního řízení nebo opatřeními přijatými v jeho průběhu.[5]

Insolvenční návrh je zvláštním druhem žaloby, jak ji známe z obecné úpravy dle občanského soudního řádu. Insolvenční zákon má sice přednost před obecnými ustanoveními občanského soudního řádu, ale náležitosti žaloby a insolvenčního návrhu jsou podobné. Obě podání musí být úplné, určité a srozumitelné. Na rozdíl od klasické žaloby se však u insolvenčního návrhu nevyžaduje petit, resp. jeho absence nemůže vést k odmítnutí insolvenčního návrhu za předpokladu, že návrh obsahuje všechny zákonem požadované náležitosti.[6]

Odmítnout insolvenční návrh z důvodu, že neobsahuje obligatorní náležitosti nebo je neurčitý anebo nesrozumitelný je pro soud nejjednodušší způsob vyřízení věci. Zvláště za situace, kdy soud není

povinen vyzvat navrhovatele k odstranění vad návrhu a musí rozhodnout o podaném návrhu do sedmi dnů od jeho podání (nelze užít § 43 občanského soudního řádu). V insolvenčním řízení vyzývá soud navrhovatele k odstranění vad insolvenčního návrhu jen tehdy, když nejsou k insolvenčnímu návrhu připojeny zákonem požadované přílohy nebo neobsahují-li tyto přílohy stanovené náležitosti.[7] Po uplynutí sedmi denní lhůty (u navrhovatelů podnikatelů může být lhůta delší) ale i zde soud návrh odmítne, nebude-li řádně doplněn. Pro úplnost je třeba uvést, že soudní judikatura se v této souvislosti ustálila na závěru, že insolvenční navrhovatel může odstranit vady insolvenčního návrhu jen doby, než soud návrh odmítne.[8] Je-li insolvenční návrh odmítnut a navrhovatel podá odvolání, ve kterém zhojí vady, pro které byl insolvenční návrh odmítnut, nemůže již odvolací soud odvolání vyhovět.

Z rozhodovací soudní praxe vyšších soudů také plyne, že insolvenční návrh, který neobsahuje všechny náležitosti (například bude chybět identifikační číslo dlužníka právnické osoby), ještě nemusí být soudem odmítnut, neboť judikatura přepjatý formalismus zapovídá.[9] Praxe prvoinstančních soudů ale mnohdy vybočuje z judikatury vyšších soudů a je značně formalistická. To lze přičítat velkému objemu insolvenční agendy, sledováním počtu věcí, vyřizovaných soudy a rychlosti, s jakou lze věc skončit odmítnutím insolvenčního návrhu. Rozhodně však bude odmítnut insolvenční návrh, který trpí takovými nedostatky a absencí základních náležitostí, pro které nelze pokračovat v řízení. Nejčastější důvody odmítnutí insolvenčního návrhu jsou uvedeny dále.

Úpadek dlužníka není osvědčen

Navrhovatelé podceňují v insolvenčních návrzích osvědčování dlužníkovu úpadku nebo hrozícího úpadku dle § 3 insolvenčního zákona. Tvrzení navrhovatele osvědčující úpadek či hrozící úpadek dlužníka musí být konkrétní a musí být uvedena přímo v insolvenčním návrhu, neboť přílohy a listiny nejsou součástí insolvenčního návrhu. Aby mohly být právně významné skutečnosti předmětem osvědčení či dokazování, musí tu být úplná a dostatečně konkrétní skutková tvrzení o skutečnostech, jež naplňují všechny znaky konkrétní skutkové podstaty úpadku (úpadek má více forem).

Dlužník má oproti věřiteli výhodu v tom, že má dostatek informací k tomu, aby svůj úpadek v insolvenčním návrhu popsal. Věřitelé často takovými informacemi nedisponují, přitom nesou břemeno tvrzení a břemeno důkazní ohledně všech skutečností rozhodných pro závěr, že byl osvědčen dlužníkuv úpadek. Má-li přitom jít o úpadek ve formě platební neschopnosti, musí navrhuující věřitel vedle tvrzení vlastní splatné pohledávky proti dlužníkovi uvést v návrhu nejen konkrétní tvrzení o mnohosti věřitelů dlužníka a o tom, že dlužník své splatné závazky nehradí po zákonem stanovenou dobu po lhůtě splatnosti, nýbrž i tvrzení, z nichž plyne, že dlužník po tuto dobu není *schopen* úhrady svých splatných závazků. Nestací pouhá neochota platit (kupř. z důvodu vad dodaného díla). Insolvenční řízení není řízení vymáhací, proto jen obecná tvrzení v insolvenčním návrhu, že je dlužník v úpadku, je předlužen nebo není schopen plnit své splatné závazky, samo o sobě neobstojí.[10] Nestací ani pouhé (časté) tvrzení, že dlužník nezaplatil pohledávku věřiteli a proto se nachází v platební neschopnosti. Věřitel nese následky svého rozhodnutí podat insolvenční návrh proti dlužníkovi, o jehož věřitelích a majetku nemá dostatečné informace.[11] Soud jej může zavázat k náhradě škody, kterou způsobí dlužníkovi anebo jiné osobě podáním vadného insolvenčního návrhu.[12]

V insolvenčním návrhu je třeba nejen tvrdit konkrétní okolnosti každého jednotlivého případu, ale navrhovatel k nim musí soudu nabídnout konkrétní důkazy. Výsledek dokazování dlužníkovu úpadku sice není závislý jen na důkazech navržených v insolvenčním návrhu a insolvenční soud musí ve smyslu ustanovení § 86 insolvenčního zákona provést i jiné důkazy potřebné k osvědčení dlužníkovu úpadku, než byly účastníky navrhovány. Otázkou ale je, zda je rozumné na to spoléhat. Uvedená povinnost soudu v každém případě platí jen tehdy, když insolvenční návrh nemá žádné vady a je

projednatelný. V opačném případě nesmí insolvenční soud činit žádné další úkony a je povinen neprodleně insolvenční návrh odmítnout.

Insolvenční návrh nedovoleně odkazuje na přílohy

Z ustálené judikatury vyplývá, že povinnost vylíčit v insolvenčním návrhu rozhodující skutečnosti osvědčující úpadek dlužníka není splněna tím, že insolvenční navrhovatel ohledně těchto skutečností odkáže na listinný důkaz, který k návrhu připojil jako přílohu.[13] Tyto skutečnosti musí navrhovatel konkrétně rozepsat přímo v insolvenčním návrhu v rámci popisu rozhodujících skutečností. K listinám připojeným k insolvenčnímu návrhu lze přihlédnout jen v případě, že se jedná o řádný seznam majetku a závazků připojený k insolvenčnímu návrhu, na který navrhovatel v insolvenčním návrhu odkázal.[14]

Chybí přihláška pohledávky nebo je vadná

Jde-li o návrh podaný věřitelem, musí navrhovatel navíc (na rozdíl od situace, kdy podává insolvenční návrh sám dlužník) řádně vylíčit skutečnosti, ze kterých vyplývá jeho oprávnění podat návrh, tj. skutečnosti svědčící o tom, že má proti dlužníku splatnou pohledávku.[15] Kdo nemá proti dlužníkovi splatnou pohledávku, není oprávněn (aktivně legitimován) k podání věřitelského insolvenčního návrhu. Doložení aktivní legitimace navrhujícího věřitele je základním předpokladem věcného projednání insolvenčního návrhu. Věřitel proto musí připojit k insolvenčnímu návrhu řádnou přihlášku své pohledávky, která má všechny zákonné náležitosti a je učiněna v zákonem předepsané formulářové podobě, jinak soud jeho návrh odmítne.[16]

Insolvenční návrh a návrh na povolení oddlužení

Zvláštní případ představuje insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení. Insolvenční návrh a návrh na povolení oddlužení lze podat v jedné listině. Jedná se však o dva návrhy, které soudy posuzují samostatně. Listina musí v prvé řadě splňovat náležitosti samotného insolvenčního návrhu,[17] zejména musí obsahovat vylíčení rozhodujících skutečností osvědčujících dlužníkům úpadek nebo hrozící úpadek. Pokud není v návrhu osvědčen dlužníkům úpadek, soud se již nezabývá návrhem na povolení oddlužení a celý návrh odmítne. Teprve je-li insolvenční návrh bezvadný, soud přistoupí k posouzení návrhu na povolení oddlužení. Když je vadný jen návrh na povolení oddlužení, vyzve soud dlužníka k opravě nebo doplnění návrhu a stanoví k tomu maximální lhůtu sedmi dní.[18] Neodstraní-li dlužník v této lhůtě vady návrhu na povolení oddlužení, soud návrh nejen odmítne, ale následně prohlásí na majetek dlužníka konkurs.[19]

Zhojení vad insolvenčního návrhu dalším insolvenčním návrhem

Zajímavou situaci řešil Nejvyšší soud, když posuzoval případ, kdy bylo podáno více insolvenčních návrhů na téhož dlužníka, které byly samy o sobě vadné, ale v souhrnu poskytovaly dostatečný podklad pro rozhodnutí o úpadku dlužníka. Nejvyšší soud ve svém usnesení sp. zn. 29 NSČR 20/2012 ze dne 28. března 2012 konstatoval, že od okamžiku, od kterého se další insolvenční návrh považuje za přistoupení k řízení o původním insolvenčním návrhu a od kterého se osoba, která další insolvenční návrh podala, považuje za dalšího insolvenčního navrhovatele,[20] se na původní insolvenční návrh a na přistoupení k řízení pohlíží stejně, jako kdyby šlo o podání učiněná společně původním insolvenčním navrhovatelem i dalším insolvenčním navrhovatelem. Nejvyšší soud vytkl prvoinstančnímu soudu stejně jako soudu odvolacímu, že posuzovaly první insolvenční návrh i následný druhý insolvenční návrh stejného dlužníka samostatně a pro jejich vady oba tyto návrhy odmítly. Posuzované insolvenční návrhy sice obsahovaly vady, pro které by mohly být samostatně odmítnuty, nicméně posouzením obou těchto návrhů v jejich souhrnu došlo ke zhojení vad

jednotlivých návrhů. Tento závěr je v praxi dobře využitelný zejména pro další věřitele, kteří mají více informací než věřitel, který podal insolvenční návrh. Ti mohou urychlit řízení a zhojit vady původního insolvenčního návrhu tím, že přistoupí do řízení jako další navrhovatelé a doplní chybějící informace a podklady, což zabrání odmítnutí insolvenčního návrhu a umožní soudu rozhodnout o úpadku dlužníka.

Závěr

Počet odmítaných insolvenčních návrhů svědčí o jejich nízké kvalitě. Lze očekávat, že v praxi bude stále více uplatňováno právo na náhradu škody nebo jiné újmy, způsobené odmítnutým insolvenčním návrhem.[21] K tomu zřejmě přispěje i tzv. protiškanózní novela insolvenčního zákona, která právě nabývá účinnosti a která umožní soudům nejen odmítat vadné insolvenční návrhy a ukládat navrhovatelům pořádkové pokuty do výše 50 tisíc korun ale vytváří i efektivní nástroje k zajištění prostředků na náhradu škody, způsobené nedůvodnými insolvenčními návrhy.[22] Odmítnutí insolvenčního návrhu a vzniku škody, která s tím může být spojena, zabrání jedině kvalifikovaný sepis insolvenčního návrhu, podložený důkladnou znalostí soudní praxe.

Mgr. Hana Himmatová,
advokátka a insolvenční správkyň

[Žižlavský a partneři, advokátní kancelář](#)

Široká 5
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 947 055
e-mail: ak@zizlavsky.cz

[1] § 128 a násl. InsZ

[2] § 103 a násl. InsZ

[3] Viz účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, vymezené zejména v § 109 až § 111 InsZ

[4] Tato lhůta stanovená v § 128 InsZ je lhůtou pořádkovou a jejím nedodržením může být založena odpovědnost státu za škodu způsobenou případným prodlením s vydáním rozhodnutí o odmítnutí insolvenčního návrhu podle zákona č. [82/1998 Sb.](#), o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci (nesprávný úřední postup). K tomu lze srovnat kupř. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 5. 2010, sp. zn. KSPL 27 INS 1784/2009, 29 NSČR 22/2009

[5] § 147 InsZ

[6] Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. MSPH 79 INS 4386/2008, 2 VSPH 274/2008-A ze dne 27.11.2008

- [7] § 128 odst. 2 InsZ
- [8] Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. KSBR 31 INS 1583/2008, 29 NSČR 7/2008-A-16 ze dne 26.2.2009
- [9] Usnesení Nejvyššího soudu, sp.zn. 29 NSČR 23/2010-A-18 ze dne 22.9.2011
- [10] Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp.zn.KSPL 27 INS 1784/2009, 29 NSČR 22/2009 ze dne 20.5.2010
- [11] Usnesení Vrchního soudu v Praze, čj. KSPL 27 INS 7385/2011, 2 VSPH 912/2011 - A - 10 ze dne 7.9.2011
- [12] Toto riziko zvyšuje tzv. protišikanózní novela insolvenčního zákona, kterou již přijala poslanecká sněmovna.
- [13] Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. KSBR 31 INS 158/2008, 29 NSČR 7/2008 ze dne 26.2.2009
- [14] Usnesení Nejvyššího soudu ČR čj. 29 NSČR 7/2008-A-16 ze dne 26. 2. 2009, usnesení Vrchního soudu v Praze čj. 1 VSPH 342/2010-A-56 ze dne 11. 5. 2010
- [15] § 105 InsZ
- [16] Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. KSUL 43 INS 384/2008, 1 VSPH 7/2008-A ze dne 31.3.2008
- [17] podle ustanovení § 103 InsZ
- [18] § 393 odst. 3 InsZ
- [19] § 396 odst. 1 InsZ
- [20] § 107 odst. 1 InsZ
- [21] § 147 InsZ
- [22] Zatím vedeno jako tisk PSP 604/0

Autorka je advokátkou ve společnosti Žižlavský a partneři, advokátní kancelář a insolvenční správkyní. Je členkou odborné sekce České advokátní komory pro insolvenční právo a členkou komise Ministerstva spravedlnosti České republiky pro zkoušky insolvenčních správců.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Přičitatelnost jednání třetích osob dlužníkovi pro účely posouzení neúčinnosti: ano nebo ne?](#)
- [Srážka za prodej v insolvenci při ocenění majetkové podstaty](#)
- [Smlouvy o vzájemném plnění v insolvenci – judikaturní závěry](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)